

nem suam ultra metam, & taxam præscriptam à Legislatore, & sic, ut processus, & causas alieni tribunalis tractet, quod est jurisdictiones divisas confundere.

1188 Ex qua limitatione infertur in hac civitate Neapolitana, ubi divisæ sunt Curiæ, & jurisdictiones, ut viuentum de arte maris, de arte lanæ, de arte ferici, &c. non esse permittendam prorogationem, si artifices, vel mercatores lana prorogarent jurisdictionem Consulium, & Judicis artis ferici, vel Curiæ Admiratiæ, neque permittuntur litigatores in causis, quæ ad fiscum non pertinent, prorogare jurisdictionem tribunalis Regiae Camerae Summariaæ, & apud eam litigare, stante inhibitione facta *in pragm. 62. & 63. de offic. Procur. Caesar.* & clarius *in pragm. 37. de offic. Sac. Regn. Conf.* ubi hæc eadem ratio exprimitur, ne inquam juris ordo confundatur. Quod tunc maxime locum habet, cum Judices prorogati cognoscunt de causis ex consensu partium non opponentium exceptionem declinatoriam, sed sponre adeuntium extraneum forum, verum inhiberentur à Judicibus legitimis, & competentibus requirentibus, ut causas suorum subditorum ad se remittant. Tunc enim proculdubio causa remitti debet, & Judices prorogata jurisdictione utentes à superioribus inhiberi, ne confusione causarum, & tribunalium detur locus, & ne item inferiorum prorogatio superiorum jurisdictioni præjudicio sit, quod esse non debet, juxta adnotata à me supra, n. 808. & n. 1059.

189 Secundo ex praedictis limitationibus infertur conciliatio, & concordia dissidentium sententiarum, quas supra retuli, n. 1168. & n. 1169. atque item numeris proxime precedentibus 1182. & 1183. quæ facta causa distinctione juxta istas limitationes ad unum, & eundem sensum reducendæ sunt.

Secunda conclusio, jurisdictio limitata ad causas unius materiae, ut mercantiles, matrimoniales, beneficiales, gabellarum, aut restitutionis, nulla tamen facta limitatione personarum ex se, & ex natura sua spectata, potest prorogari ad causas diversae materiae. Dixi, ad causas diversae materiae, non ad causas diversae speciei, quoniam indubitatum, & incontroversum est apud omnes, ut superius dixi, n. 1170. jurisdictionem ad causas unius speciei, non posse prorogari ad causas speciei diversas; hoc enim magis esset his fiducia.

hoc enim magis esset jurisdictionem de novo dare, quod fieri non potest, *i. privatorum, C. de jurisdict. omn. Judic.* quam prorogare. Diversæ autem materiae causarum non faciunt causas specie diversas, neque inducunt inter jurisdictionis diversitatem specificam, sed solum materialem, & accidentalem, ex quo fit, ut jurisdictio ex se, & ex natura sua, possit ad alias causas extendi. Idque plane probat *d. l. I. C. de jurisdict. omn. Judic.* ubi Procuratoris Cæsaris jurisdictio ad solas causas fiscales data consensu partium, potest prorogari ad causas non fiscales. Hanc conclusionem amplectuntur Doctores à me reliqui super-

conclusionem amplectuntur Doctores à me relati supra
n. 1188. pro illa septima ampliatione juxta istam con-
clusionem interpretandi. Quæ conclusio ex eo item con-
firmatur, quoniam jurisdictio etiam limitata ad certum
genus causarum sine limitatione personarum, præsertim
si est annexa alicui officio, aut à lege, vel statuto delata, re-
vera est jurisdictio ordinaria, aut saltem delegata ad uni-
versitatem causarum, ut docet Baldus in l. solet. 16. n.
2. Alexander n. 9. qui dicit esse sententiam communem,
ff. de jurisdict. omn. Jud. Socinus in l. more majorum, n. 40.
ff. eodem titul. Decius in c. causam matrimonii, n. 43. de
offic. delegat. Barbosa in l. cum Prator, 12. §. 1. n. 48.
ff. de judic. Jurisdictio autem ordinaria admittit pro-

Juridictio autem ordinaria admittit prorogationem de re ad rem, vel de causa ad causam, ut ex communi sententia dixi supra, num. 1161. ampliatione quarta, &c de jurisdictione delegata ad universitatem causarum indubitatum est, admittere omne genus prorogationis, ut dixi etiam supra, n. 1164. ampliatione quinta. Ergo jurisdictione limitata ad causas unius materiae, sine limitatione personatum admittit prorogationem ad alias causas. Secundo, quoniam si limitatione obstat, quominus posset prorogari jurisdictione, prorogari posset, quoniam omnis inferiorum jurisdictione limitata est, tum quoad territorium, tum quoad subditos, & tamen nihilominus capax est prorogationis. Ergo limitatione cum prorogatione non repugnat.

91 In contraria tamen huic conclusioni sententia sunt illi Doctores, quos retuli n. 1169, qui sentiunt jurisdictionem limitatam ad causas unius materiae non posse prorogari ad causas diversæ materiae. Quibus item fa-

ulius creationis, aut usu antiquo: & ex istis conciliabis
contrarias quoad hoc relatas Doctorum sententias.

contraria quoad hoc relatas Doctorum sententias.
196 Tertia conclusio, cum jurisdictio est limitata ad causas, & personas, simili modo dicendum est, ac dictum est in duabus conclusionibus praecedentibus, videlicet ex se, & natura sua esse prorogabilem: verum prorogationem impediri, si aut adjecta sit clausula abdicativa, & decreti irritantis, aut aliunde ex conjecturis constet, ex partitione jurisdictionis voluisse superiorum, prorogationem inhibere, ne oriatur jurisdictionum confusio, ut in superioribus conclusionibus dictum est.

197 Amplia octavo principaliter prædictam regulam principalem, ut jurisdictione etiam concessa privative circa causas aliquas, nihilominus prorogatio non sit impedita, sed permitta; & possint, aut subditi illius Judicis, cui concessa est privative jurisdictione respectu certarum causarum,

prorogare jurisdictionem Judicium extraneorum circa easdem causas, aut subditi extraneorum Judicium, prorogare jurisdictionem Judicis privativi ad causas diversas qualitate, & materia dum specie, & essentia non differant. Ita sentiunt Bartolus *l. in sacris* 13. n. 1. *post glossam ibi, verb. eos, Cod. de proxim. sacror. scrinior.* l. 12. Barbosa *in d. l. 1. art. 4. n. 52. cum seqq ff. de judiciis*, Capiblanlus *in pragm. 8. p. 1. n. 112. de Baronibus*, & alii, quos retuli supra, n. 1100. Ratio, est ea, quam ibidem expendi, quia concessio, quæ tribuit privative jurisdictionem solum prohibet tacite, ne alii Judices in illas causas propria autoritate se intromittant adversus invitatos, non tollit autem potestatem subditis, ut si velint sponte adeant, quem velint Judicem, neque inhibet prorogationem, in qua mixtim ex assistentia juris, & voluntate litigatorum tribuitur Judici usus jurisdictionis, ut probat textus *in d. l. in sacris, junctaglos. ibidem, in verb. eos.* Secundo probatur ex text. *in l. si quis in conscribendo 29. C. de pactis,*

Sicut ex text. in l. i. quis in conscribendo 29. C. ad puer., ubi Bartolus n. 1. in urraque lectura, & Gozzadinus ibidem, in principio; & alii adducunt exemplum casus illius textus in milite, & scholari, quos presupponunt suo foro posse renunciare, & sic coram aliis Judicibus conveniri. Quod tradiderat idem Bartolus in d. l. si conveniret 18. n. 1. ff. de jurisd. omn. Jud. & Baldus in l. si quis in conscribendo 49. n. 7. C. de Episcop. & Cler. & colliguntur ex l. i. junctaglos. ibi, verb. militarem, C. ad l. Corm. desicariis. Ex quo consequens est, ut isti, quibus ob eorum privilegium Judices dati sunt, possint prorogare. At

198 cum privilegiis iudices datur sint, possint prorogare. At quando iudex certus datur certis personis ob earum privilegium, censetur datus privative, ita ut alii iudices non possint in illarum causas se intromittere, ut probat textus in l. nec quidquam, in princ. vers. sane se fiscalis, ff. de offic. Proconsul. & Legati. traditque Baldus in l. unica, §. ubi autem, n. 7. C. de caduc. tollend. Paulus Castrensis in l. si quis eum procurator 31. §. Julianus ait, n. 2. ff. de Procurator. Felynus in c. Pastorialis 11. n. 2. vers. limita quinto, de offic. Judic. ordinari. Afflictis dec. 41. num. 3. Jo. Garcia de nobilitate, glof. 1. n. 5. vers. item facit, qui allegat Aretinum cons. 102. n. 2. Barbosa in d. l. 1. art. 4. num. 56. n. 134. Franchis dec. 417. n. 7. Menochius de presumptionibus, l. 2. præsumpt. 18. n. 17. Ergo de primo ad ultimum, concessa jurisdictione privative non censetur inhibita prorogatio.

199 Tertio probatur, quoniam jurisdictio feudis annexa censetur concessa privative, & non cumulative, ut dixi post multos, quos allegavi questione præcedenti n. 794. nihilominus subditi feudatiorum possunt proro-

1094. immunitates regum reddituariorum possunt protegare, attento jure feudorum, jurisdictionem Judicium extraneorum, & in eos consentire, ut dixi sect. 2. n. 1099. Ergo ex concessione jurisdictionis privativæ non consentur sublata prorogandi facultas.

200 Quarto , quoniam regulariter jurisdictio conceditur privative in favorem subditorum , ut ex Ruyno tradit Barbosa d. art. 4. n. 65. & non in favorem ejus , cui conceditur . Succedit igitur regula textus *in d. l. si quis in conscribendo 29. C. de partis* , ut recte expendit idem Barbosa *in d. art. 4. ex n. 23. ad 28. & ex n. 61. ad 66.* videlicet , ut quamvis subditus non possit præjudicare juribus superioris sui , & renunciare iis , quæ ejusdem superioris favore concessa sunt ; possit tamen præjudicare sibi , & suo favori renunciare ; & quod consequens est , etiam si subditus sit superiori habenti privativam jurisdictionem , prorogare jurisdictionem alterius in sui præjudicium , quod adnotavi , loquens de subditis Baronum in fortiori casu , quo jurisdictio concessa sit abdicative , & cum clausulis decreti irritantis , supra , n. 808. & n. 159.

Carleval. de Judiciis, Tom. I.

Disput. Jur. de Judiciis. Tit. I.

Regulam autem principalem prædictam sic ampliatam, declaratam, limitabili primo, ut non valeat jurisdi-
ctionis aliena prorogatio facta in fraudem jurisdi-
ctionis propriæ, seu ejus, cui subjicitur prorogans, & ejus nul-
la ratio habenda sit. Hanc limitationem tradit Baldus in
l. si quis ex consensu 8. n. 6. C. de Episcop. audient. & in c.
de causis 4. n. 52. de offic. & potestat. Judic. delegat. An-
gelus in dicta leg. 1. n. 11. Paulus num. 20. ff. de jud.
Imola in dicto cap. P. & G. n. 104. de offic. delegat. Ma-
rianus in dicto cap. significasti, num. 57. de foro compet.
Gregorius Lopez in l. 15. tit. 1. par. 7. gloss. 2. Barbosa in
eadem l. art. 4. num. 50. & in leg. si quis posse quam 7.
n. 219. cum seqq. ff. de judic. Et videtur defini ex iis, que
ex innocentio, docet idem Baldus in d. c. de causis, n.
18. quod si quis per collusionem accusatus fuerit coram
aliquo Judge, coram quo se conveniri reus patiatur,
poterit de eodem delicto iterum accusari coram Judge
loci delicti. c. 2. de collus. detegit. l. 3. ff. de prævaricator.
Confirmatur, quoniam privilegium adquiritum per frau-
dem adquirenti non prodest, l. hos accusare 12. in prin-
cipio, ff. de accusat. l. si maritos 15. §. legis Julie, ff. ad l.
Jal. de adulteriis. l. ultima, ff. de re militari. l. c. qui
milit. possunt, l. 12. ne quis ex dolo, & fraude sua com-
modum reportor contra regulam textus in cap. ex tenore
16. de rescript. Conferunt quæ dixi supra, n. 862.
888. & 908. ubi pro hac eadem doctrina copiose retu-
li Doctores.

1208. Limita secundo, ut non possit prorogari jurisdictio
ex die, vel sub conditione ante adventum diei, vel imple-
mentum conditionis. Hanc limitationem tradit Marianus
Socinus in d. cap. significasti, n. 21. Imola in d. cap.
P. & G. n. 84. & 85. Antonius de Matthæis de prorog.
jurisdict. n. 5. circa medium, vers. exemplum est de le-
gatus, Barbosa in dicta l. art. 1. n. 22. & 45. cum seq.
ubi sublimitat. Ratio hujus limitationis est, quoniam
ut jurisdictio prorogetur, debet actu existere, ut dixi sup-
ra sect. 1. n. 971. & sequentibus, & hac eadem sectione
n. 1148. aliqui crebantur de novo magis quam pro-
rogabitur. Sed jurisdictio ex die, vel sub conditione
data ante adventum diei, vel implementum conditionis
non existit actu, sed solum est spes illam habendi, l.
cedere diem 2. ff. de verbis significat. adnotarunt gloss.
ulpi. circa medium, in cap. cum plures 8. de offic. & pa-
tefact. Jud. deleg. in sexto. Socinus cons. 99. n. 10. 1. 3. &
maritis relatis. Vantius de nullitatib. tis. de null. ex
defect. jurisdict. delegat. n. 91. & 92. Ergo ea Jurisdictio
tunc prorogari non potest.

1209. Limita tertio prædictam principale, ut juris-
dictio ordinaria non possit prorogari per subditos, ita ut
sit arbitria, neque possint subditi consentire in Judicem
ordinarium, & in eum compromittere tamquam in arbi-
trum. Ita sentit Glossa schol. 1. in leg. 1. ff. de judic. cuius
sententiam approbat Paulus ibi n. 11. Cagnolus n. 33. Bar-
bosha art. 1. n. 230. Antonius Faber in rationalibus ibidem
ad verbum, est jurisdict. eamque limitationem ample-
xum est jus Castellæ in l. 24. tit. 4. part. 3. eam expre-
se statuens, ubi notat Gregorius gloss. 8. & 9. & in l. 13. &
in l. 17. tit. 5. lib. 2. recopilat. & in l. 9. tit. 6. l. 3. ejus-
dem recopilat. item jus Neapolitanum in pragmatic. 2. cap.
13. de Commissariis, & Exequitoribus. Et probatur hac
limitatio ex textu in l. sed & si in servum 9. §. si quis Ju-
dex, ff. de recept. arbitri. ubi dicitur lege Julia prohibi-
tum esse ne ordinarius judicet ex compromisso. lege in quaum
Julia de Judiciis, cuius hoc erat unus caput, ut notat Cal-
vinus in legibus Romanis, verb. Julia, de judic. Eadem
limitationem tradiderunt Bartolus, Albericus, Baldus,
Fulgofius, in d. s. si quis Judge, & Romanus in l. 1. §. &
post operis, n. 5. ff. de nov. oper. nunciata. Marcus Antonius
Blancus tract. de compromissis inter coniugios, qu. 2. ex n.
41. ubi hujus limitationis reddit decem rationes. Ola-
nus in concordia Antinomiarum, lit. 1. n. 64. Borrellus
de compromissis, §. 2. gloss. 4. n. 49.

1210. Ex rationibus autem hanc limitationem probantibus,
quas Blancus adducit, Barbosa ubi supra, num. 236. ma-
gis approbat tertiam, & decimam defumptionem à Baldo,
quam etiam reddit Aviles in cap. 9. Pratorum, verb. con-
promissos, n. 1. nempe quod juris ratio non patitur; ut
ille, qui habet perfectum, & superius jus in re, in eadem
reacquirat jus inferius, ut probat textus in l. si heres inspi-
tuit 70. in princ. ff. ad trebell. quo ad id probandum uti-
tur Socinus in l. filius, qui patri, n. 16. ff. de vulgar. &
Jal. in l. possideri 3. s. ex pluribus, n. 44. ff. de adquir. posse.
ff. de

Disputatio II. Quæst. VIII. Sect. V.

ff. de judicis, Alexander in l. 1. §. & post operis, n. 5. ff. de
nov. oper. nunciata. Franciscus Marcus dec. 464. n. 2. 1. p.
Marcus Antonius Blancus tract. de compromissis, quæst. 2.
ex n. 47. tom. 3. tract. 1. part. Baptista à sancto Blasio in
tract. contradictionum juris canonici cum jure civili, vers.
undecimo, tom. 1. tract. Cagnolus in d. l. 1. n. 34. Barbosa
ibidem, art. 1. n. 243. ff. de judicis, Aviles in c. 19. Pra-
torum, verb. compromissos, n. 1. vers. tertia opinio, Aze-
vedus in d. l. 9. n. 4. tit. 6. l. 3. recopilat. Borrellus de com-
promissis, §. 2. dicta gloss. 4. n. 50.

1214. Sublimita tertio, ut in Judicem ordinarium cui non
sunt subditi compromittentes, possint subjecti alienæ ju-
risdictioni compromittere tamquam in arbitrum, quia
respectu non subditorum cessant rationes superioris adduc-
tae. Hanc sublimitationem probat textus in l. si qui con-
sensu, 8. C. de Episcop. audient. juxta primam interpretationem
Glossa ibi in princip. & amplectit Bartolus in
d. l. 1. n. 4. post Glofoss ibidem schol. 1. post medium,
Barbosa in d. artic. 1. n. 239. ff. de judicis, Alexander in
d. §. & post operis, n. 2. Marcus Antonius Blancus d. q. 2.
n. 42. Borrellus d. gl. 4. n. 51.

1215. Consentientibus autem non subditis in Judicem ali-
quem ordinarium, an censeantur in eum consentire tan-
quam in Judicem, prorogando jurisdictionem ejus ordinari-
am, an tamquam in arbitrum, & ex quibus id discernendu-
m sit, vide Glossam in d. l. 1. verbo, consentiant, ff.
de judicis, & ibidem Bartolus, Paulum, & alios, &
Barbosam, qui optime explicat in d. art. 1. ex n. 246.

SUMMA SECTIONIS QUINTÆ.

1216. Regulariter in omnibus causis admittitur proro-
gatio.

1217. In causis criminalibus habet locum prorogatio.

1218. Prorogatio in criminalibus sit in Judicem habentem
merum imperium, non in habentem simplicem
jurisdictionem, aut imperium mixtum.

1219. Prorogatio jurisdictionis licet non valeat de una
specie ad aliam, valeat intra eandem speciem
ex insimo gradu ad supremum.

1220. In criminalibus valeat prorogatio, cum proceditur per
viam accusationis, non per viam inquisitionis.

1221. Adnotatio necessaria circa hanc doctrinam.

1222. Prorogatio in criminalibus etiam via inquisitionis
admittitur, cum reus consentit in Judicem con-
tra ipsum inquirentem.

1223. Prorogatio in criminalibus valeat in prejudicium pro-
rogantium, non in prejudicium Judicis com-
petentis.

1224. In causis appellantionum non admittitur prorogatio.

1225. Quaratione motu id assuerit Baldus, & rejicitur.
Appellatio non mutat naturam prioris cause.

1226. Refertur verum fundamentum prædictæ conclusio-
nis.

1227. Causa in quibus limitatur superior conclusio.

1228. In causis reservatis Principi, non habet locum pro-
rrogatio.

1229. Reservata Principi esse in duplicitate.

1230. Injuriam infert Principi, qui ea, que ipse sibi re-
servavit, absque eius consensu, in alium trans-
fert.

1231. In iis, que Princeps sibi reservare vult, & ad se
advocat, tacite videtur inhibita prorogatio.

1232. Exempti non possunt prorogare sine licentia Pape,
quia causas exemptorum sibi reservavit.

1233. Officiales Regii perpetui Regni Neapolitanii, non
possunt prorogare jurisdictionem Judicis infer-
oris, etiam Proregis, sine licentia Domini no-
stræ Regis, quia eorum causa criminales sunt
de reservatis Principi.

SECTIO QUINTA.

Quæ causæ prorogationem admittant, quæ non
item?

1234. Regulariter in omnibus causis admittitur prorogatio,
ut plane colligitur ex late traditis sectione præ-
dicti; & probatur ex generalitate textus in d. l. 1. & 2.
in princ. ff. de judicis, & in d. l. si convenerit, ff. de jurisdic-
tione omn. Jud. & per locum ab speciali in d. c. significasti,
Carleval, de Judicis, Tom. I.